

LO-kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro i privat sektor och inom kommun/landsting

- baserad på SCBs arbetsmiljöundersökningar

Förord

LO bevakar regelbundet förändringar i arbetsmiljön, bl a genom att bearbeta Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar. Rapporterna *Kvinnors och mäns arbetsmiljö och hälsa (1999)* och *Slit utan slut (2000)* beskriver bl a arbetsmiljöns förändring under 1990-talet. *Ohälsans trappa (2001)* belyser klass- och könsmissiga skillnader i hälsa och *Fler belastningssjukdomar – längre sjukskrivning (2002)* tar upp arbetsskador för arbetare/tjänstemän och män/kvinnor.

Nu presenterar vi en studie där vi jämför kvinnor som är medlemmar i LO-förbund, inom privat sektor respektive kommun/landsting vad avser sjukfrånvaro, hälsa och arbetsmiljö. Det vi bl a kan notera är att det inte finns några statistiskt säkerställda skillnader mellan privat sektor och kommun/landsting. LO-förbundens kvinnor drabbas hårt av sjukdom pga arbete inom båda sektorerna. Att medverka till att förbättra kvinnors arbetsmiljö är därför en prioriterad fråga för LO och förbunden.

Alf Andersson och Madeleine Bastin har gjort bearbetningen på SCB. Sten Gellerstedt, LO, har analyserat materialet och skrivit rapporten. Övrig medverkande har varit Renée Andersson, LO.

2003-05-23

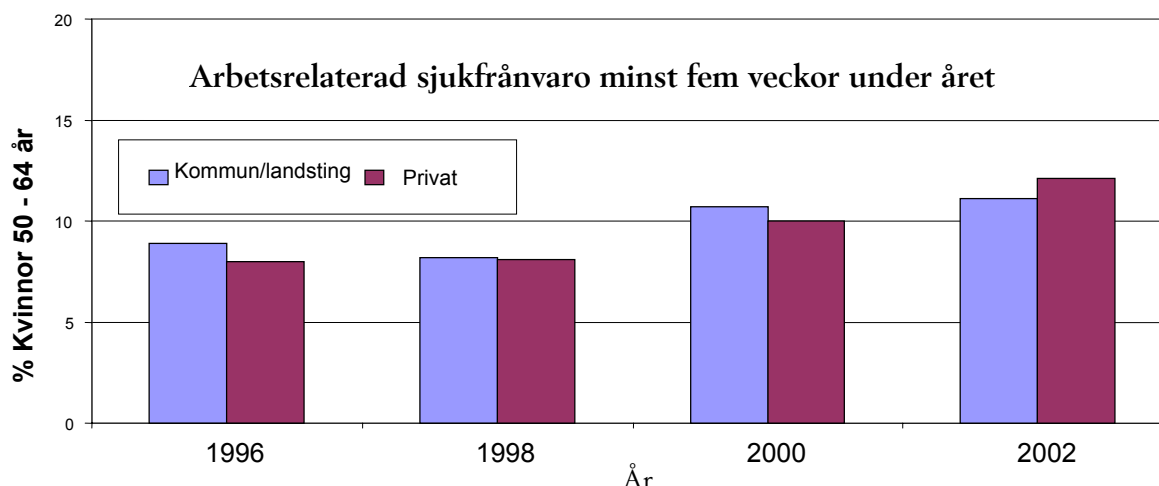
Ulla Lindqvist
LOs andre vice ordförande

Sammanfattning

700 000 LO-kvinnor är den grupp i samhället som har sämst arbetsmiljö och störst sjukfrånvaro. I debatten hävdas ofta att det är allra sämst inom kommun och landsting.

Denna studie från LO fann inga skillnader i arbetsrelaterad sjukfrånvaro mellan anställda i privat tjänst och inom kommun/landsting. Studien fann heller inga skillnader i förekomst av *arbetsrelaterade besvär* eller *kroppsligt uttröttad varje vecka* mellan dessa sektorer.

Studien är baserad på SCBs undersökningar för åren 1995 – 2002. Den visar LO-kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro, hälsa och arbetsmiljö i privat sektor och i kommun/landsting för åldersgrupperna 40-49 år och 50-64 år. Sjukfrånvaro mer än fem veckor ingår i undersökningen, men de som vid intervjutillfället varit borta från arbetet i mer än tre månader är inte med.

Till vilken sektor hör arbetslösa långtidssjuka?

Att andra studier funnit högre arbetsrelaterad sjukfrånvaro i kommun/landsting än i privat tjänst kan bero på att dessa studier inte tar hänsyn till ålder, men fr a att de även omfattar mycket långa sjukskrivningar. Bland de långtidssjukskrivna kan upp till 30 procent sakna arbetsgivare. Den privata sektorn har svårare än kommuner och landsting att behålla långtidssjukskrivna vid t ex nedläggningar och personalminskningar. Detta snedvrider statistiken över sjukskrivningar till kommuner och landstings nackdel.

Ökat tryck - mer ohälsa

Denna studie visar att LO-kvinnor har fått ett tyngre och mer styrt arbete efter 1995 och idag ger arbetet mer trötthet, fler hälsobesvär och mer sjukskrivning. Arbetsgivare, både privata och kommun/landsting, kräver helt enkelt för mycket av sina anställda.

Bakgrund

I debatten om kvinnors sjukfrånvaro hävdas ofta att de största problemen finns inom kommuner och landsting, se t ex *AHA utredningsinstitut och arbetsplats* (SOU 2003:13) *Psykosocial arbetsmiljö och sjukskrivning* (RFV analyserar 2003:3) och *Sjukfrånvaro och sjukskrivning* (SOU 2000:121). Jan-Peter Duker, vice ordförande i Svenskt Näringsliv, har tagit fasta på detta och säger om den privata sektorn:

”Vi har faktiskt världen bästa arbetsmiljö. Vi menar att arbetsgivarna har väldigt små möjligheter att påverka sjukskrivningarna. De beror till alldeles övervägande delen på andra faktorer än vad som händer i arbetslivet. Den totala livssituationen för människor har blivit mer pressad. Det är stress, hemmamiljön, fritidsaktiviteter och annat som spelar roll (P 1-Morgon 06:15 den 2003-03-03).”

SCBs undersökningar *Arbetsmiljön 2001* visar dock att arbetsmiljön drastiskt försämrades under 1990-talet, även inom den privata sektorn. Nelander (2002) fann enbart små skillnader i ohälsa mellan arbetare inom handel, övrig privat service och kommunal sektor vid en uppdelning på ålder för dessa grupper. Vi ska i denna studie jämföra kvinnor anställda i privat sektor, 331 800 stycken, med de inom kommun/landsting 380 400 stycken (SCBs lönestrukturstatistik 2002). För att få rättvisa jämförelser delas SCBs material i åldersgrupper pga den stora skillnaden i medelålder mellan anställda i de båda sektorerna, se tabell 1.

Tabell 1. Medelålder för alla anställda kvinnor i privat tjänst och i kommun/landsting (SOU 2000:121).

År	Privat tjänst	Kommun/landsting
1995	37,1 år	41,3 år
1999	38,3 år	43,5 år

Syfte och metod

Syftet med denna studie är att jämföra LO-kvinnors arbetsrelaterade sjukfrånvaro, hälsobesvär, trötthet och arbetsmiljö i privat sektor och kommun/landsting för åldrarna 40-49 år och 50-64 år under åren 1995/96 till 2001/02.

SCB har på uppdrag av LO bearbetat statistik från *Arbetsmiljöundersökningarna* och *Arbetsorsakade besvär* för åren 95/96, 97/98, 99/00 och 01/02 (sammanlagt 4434 kvinnor jämt fördelade över åren) samt testat om skillnader mellan sektorerna är signifikanta med 95 procents säkerhet. I bilaga 1 redovisas de yrkesgrupper som ingår i studien. Bland de svarande i privat tjänst arbetade drygt 20 procent inom detaljhandeln, en något mindre grupp var maskinoperatörer eller montörer, 10 procent var städare, 6 procent var inom vård/omsorg och övriga inom kundservice, kök, post, lager och kontor. Inom kommun/landsting arbetade 75 procent med vård/omsorg och övriga som städare eller som köks- eller restaurangbiträden.

Som mått på arbetsmiljöns påfrestning på individen har valts trötthet, arbetsrelaterade besvär och sjukfrånvaro, se tabell 2. Sjukfrånvaron är mätt som *minst en dag* respektive *minst fem veckor under senaste året*. Observera att SCBs undersökning av arbetsmiljön inte omfattar dem som vid intervjutillfället varit borta mer än tre månader.

Studien innehåller också tre frågor vardera om den fysiska respektive den sociala miljön, se tabell 2. Frågorna är valda för att ge en uppfattning om arbetsbelastningens dos (summan av arbetets tyngd, takt, hur länge det pågår samt fördelningen av pauser och individens handlingsutrymme). Denna dos har enligt rapporten *Arbetsrelaterat (2002)* stark påverkan på människans hälsa. För att få en uppfattning om arbetets karaktär har frågan *Kontakt med patienter, kunder, etc.* tagits med.

Samband mellan svar på frågor om arbetsmiljö och hälsa har undersökts för att kontrollera hur frågorna uppfattades (korsvalidering). Den relativa risken för besvär/sjukskrivning räknades också ut, se bilaga 2.

Av intresse hade varit att undersöka om kvinnor med utländsk bakgrund anger speciella förhållanden vad gäller sjukfrånvaro. Datamaterial saknas dock för detta.

Resultat

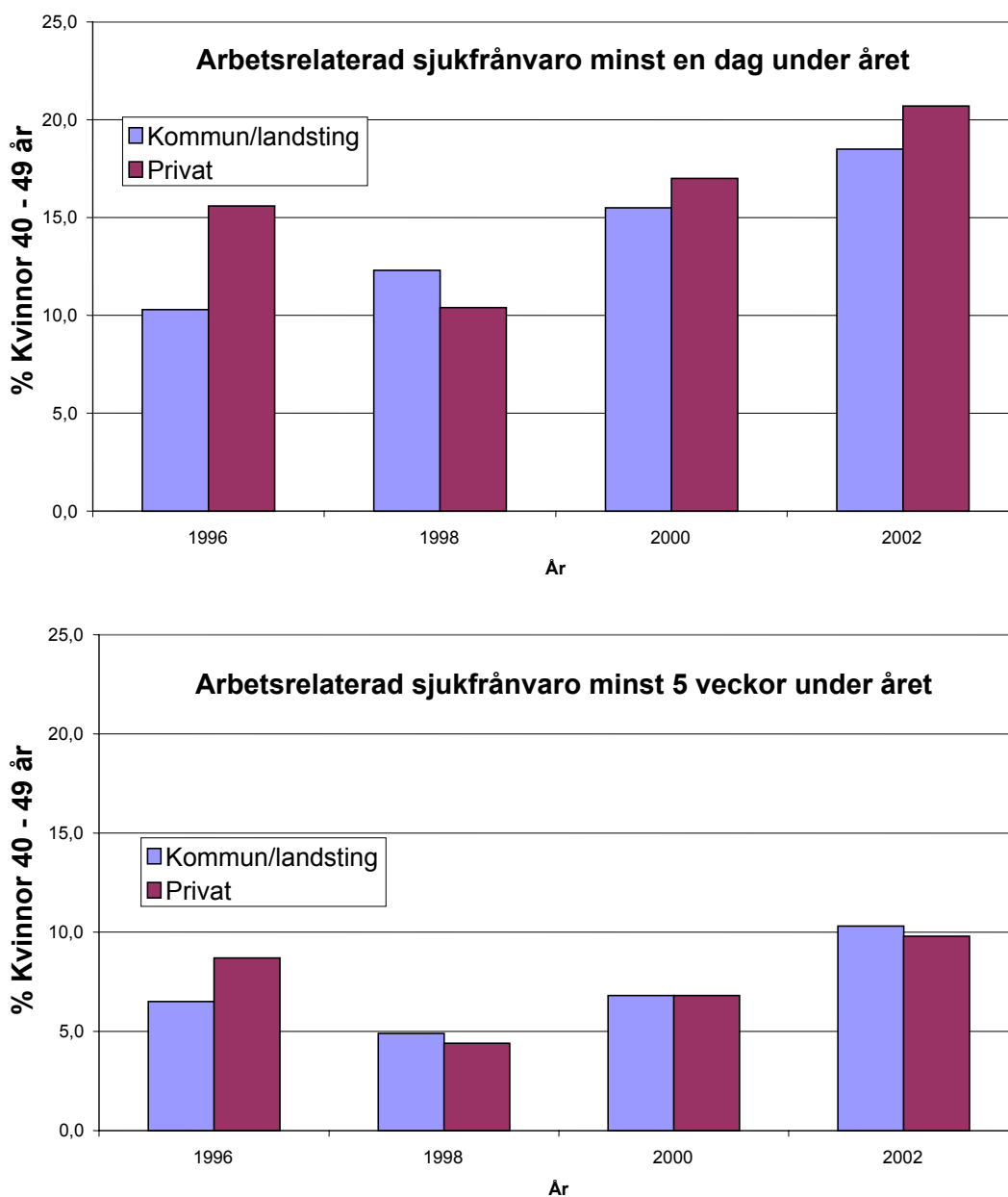
I tabell 2 och figurer 1 till 3 visas att det inte finns några avgörande skillnader i arbetsrelaterad sjukfrånvaro mellan kvinnor i privat tjänst och i kommun/landsting, vare sig för hela perioden 1995 – 2001 eller för enskilda år. Andelen kvinnor som uppgav arbetsrelaterade hälsobesvär skiljde sig inte heller åt mellan sektorerna. I genomsnitt under perioden 1995 – 2002 anger 10 procent av LO-kvinnor 50-64 år en arbetsrelaterad sjukfrånvaro på mer än fem veckor under året. För den yngre gruppen är motsvarande siffra 7 procent. År 2002 är denna skillnad mellan åldersgrupperna bara någon procent. I båda åldersgrupperna uppger 40 procent att de haft någon typ av hälsobesvär under det senaste året.

Tabell 2. Trötthet, hälsobesvär och sjukfrånvaro hos LO-kvinnor i kommun/landsting och i privat tjänst, efter åldersgrupp i % av antal svar.

<i>Inga med 95% säkerställda signifikanta skillnader finns mellan sektorerna i tabellen</i>		Kommun/ Landsting	Privat	Kommun/ Landsting	Privat
		40 - 49 år		50 - 64 år	
Kroppsligt uttröttad varje vecka	1995/96	54	46	60	55
	1997/98	54	58	65	62
	1999/00	57	64	68	60
	2001/02	63	59	65	66
	Genomsnitt för åren 1995/02	57	57	65	61
Fysiska besvär senaste 12 månaderna till följd av arbetet	1995/96	28	27	27	29
	1997/98	31	32	32	33
	1999/00	33	38	35	37
	2001/02	32	36	37	38
	Genomsnitt för åren ¹ 1995/02	31	33	33	34
Andra besvär senaste 12 månaderna till följd av arbetet	1995/96	7	6	6	4
	1997/98	11	6	9	7
	1999/00	16	14	10	9
	2001/02	18	15	11	8
	Genomsnitt för åren 1995/02	13	10	9	7
Arbetsrelaterade besvär under året (Ja på någon av besvärstyperna eller på båda)	1995/96	30	29	29	30
	1997/98	35	33	35	34
	1999/00	39	43	37	41
	2001/02	41	42	42	40
	Genomsnitt för åren 1995/02	36	37	36	36
Arbetsrelaterad sjukfrånvaro minst en dag under året	1995/96	10	16	13	13
	1997/98	12	10	16	14
	1999/00	16	17	17	19
	2001/02	19	21	19	17
	Genomsnitt för åren 1995/02	14	16	16	16
Arbetsrelaterad sjukfrånvaro minst fem veckor under året	1995/96	7	9	9	8
	1997/98	5	4	8	8
	1999/00	7	7	11	10
	2001/02	10	10	11	12
	Genomsnitt för åren 1995/02	7	7	10	10

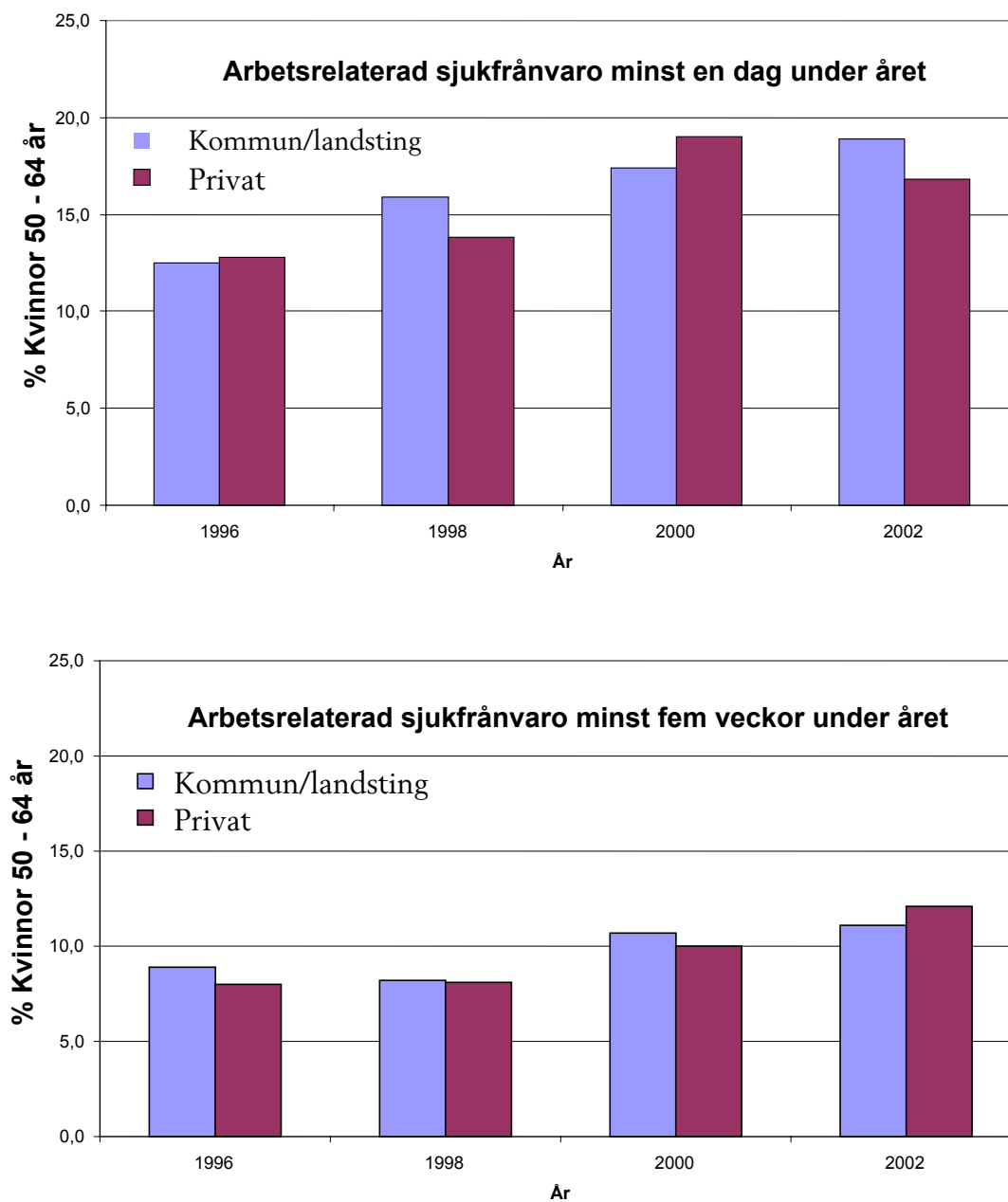
¹ "Genomsnitt för åren" är alla svarande personer i gruppen för alla undersökta år.

Figur 1a. Arbetsrelaterad sjukfrånvaro för LO-kvinnor 40 - 49 år i kommun/landsting och i privat tjänst

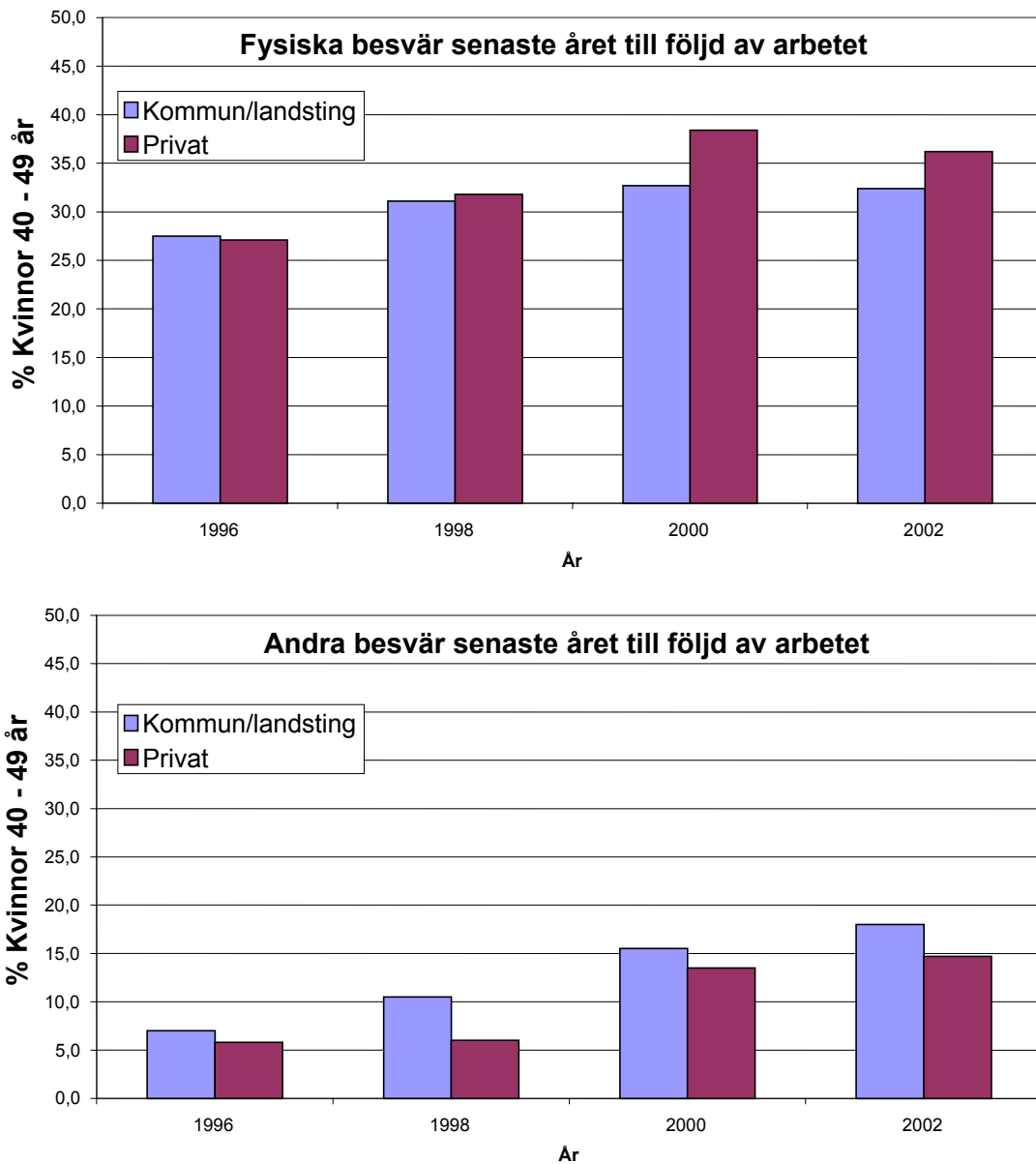
Figur 1a visar att arbetsrelaterad sjukfrånvaro för LO-kvinnor 40 – 49 år ökade under åren 1996 till 2002. I privat sektor var sjukfrånvaron år 1996 högre än för anställda i kommun/landsting men år 2002 hade denna skillnad försvunnit. Skillnaderna mellan sektorerna för både den långa och den korta sjukfrånvaron är inte signifikanta. 1998 sjönk sjukfrånvaron något, vilket kan vara en följd av att en karensdag då infördes. Denna effekt höll dock inte i sig och andelen som uppger *arbetsrelaterad sjukfrånvaro minst en dag* fördubblades i den privata sektorn mellan åren 1998 och 2002.

Figur 1b. Arbetsrelaterad sjukfrånvaro för LO-kvinnor 50 – 64 år i kommun/landsting och i privat tjänst

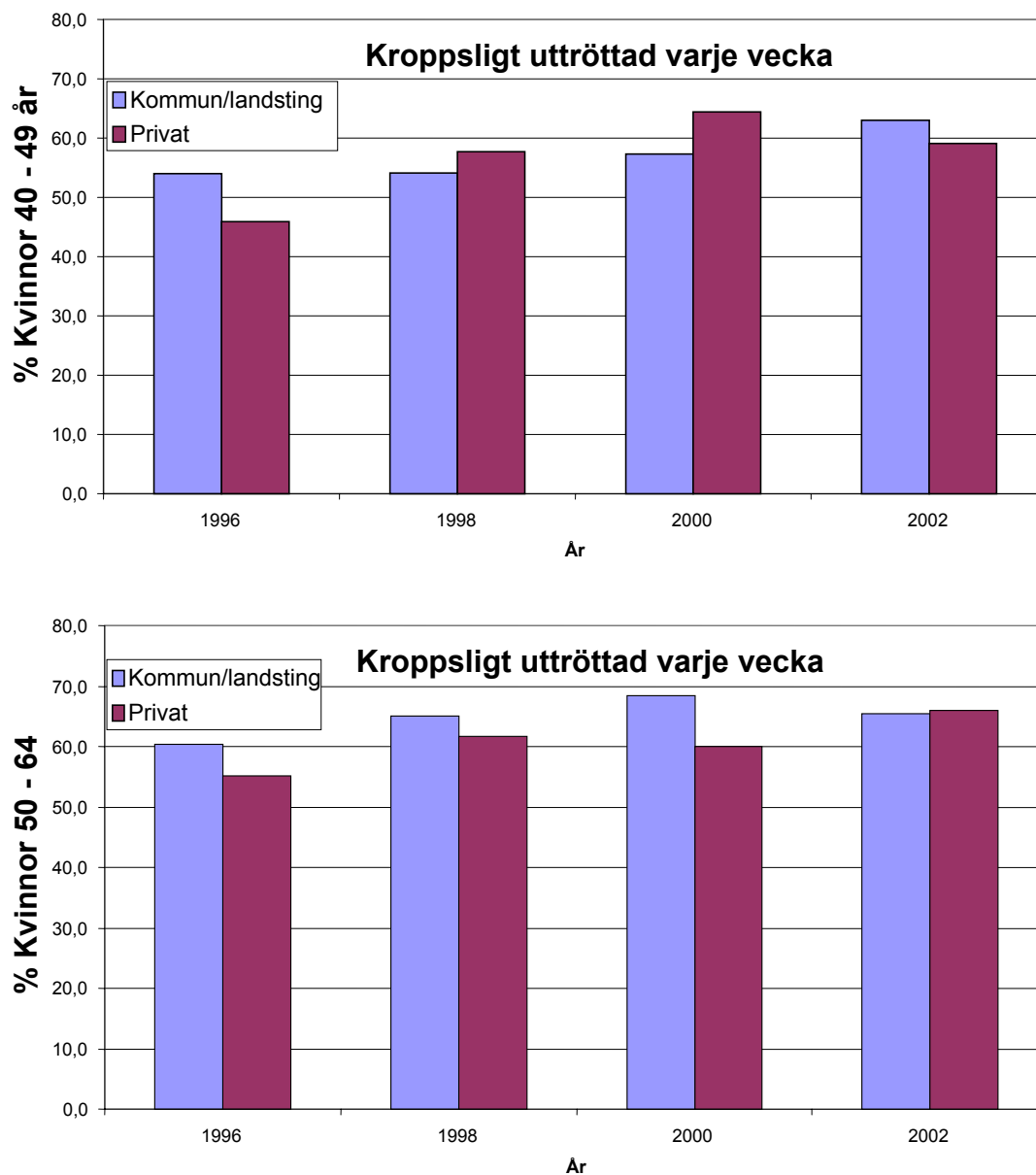
Figur 1b visar små icke signifikanta skillnader mellan sektorerna både vad gäller *arbetsrelaterad sjukfrånvaro minst en dag* och *mer än fem veckor*. År 2002 finns heller ingen skillnad i arbetsrelaterad sjukfrånvaro mellan denna åldersgrupp och den yngre.

Figur 2. Fysiska och andra hälsobesvär till följd av arbetet för LO-kvinnor 40 – 49 år i kommun/landsting och i privat tjänst

Av figur 2 framgår att det är små (men ej signifikanta) skillnader i hälsobesvär mellan anställda i privat tjänst och i kommun/landsting. Både fysiska och andra hälsobesvär ökade mellan åren 1996 och 2002. Ökningen av andra hälsobesvär för åldersgruppen 40-49 år är hela 150 procent. För den äldre gruppen låg ökningen på ca 80 procent (se tabell 2). Andra hälsobesvär är bla olust inför att gå till arbetet, håglös, svårt att sova, svårt att koppla av efter arbetet. Observera dock att fysiska besvär är mer än dubbelt så vanliga som andra hälsobesvär.

Figur 3. LO-kvinnor i kommunal/landsting och i privat tjänst som är kroppsligt uttröttad varje vecka, båda åldersgrupperna.

Figur 3 visar att andelen kroppsligt uttröttade ökat under åren 1996 till 2002 för båda sektorerna och åldersgrupperna. År 2002 säger hela 60 – 65 procent att de är kroppsligt uttröttade varje vecka. År 1996 hade den privata sektorn lägre siffror än kommun/landsting, men sju år senare har båda sektorerna nått denna höga nivå.

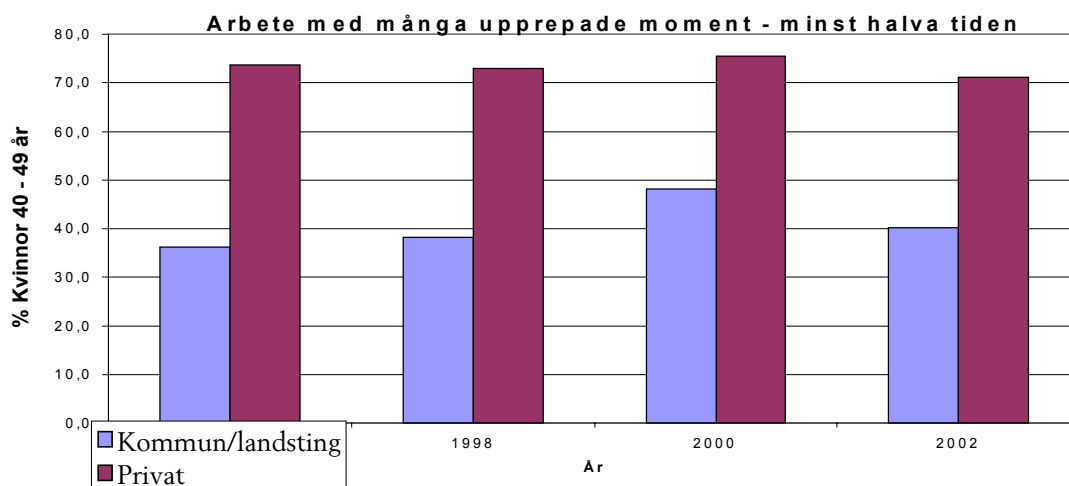
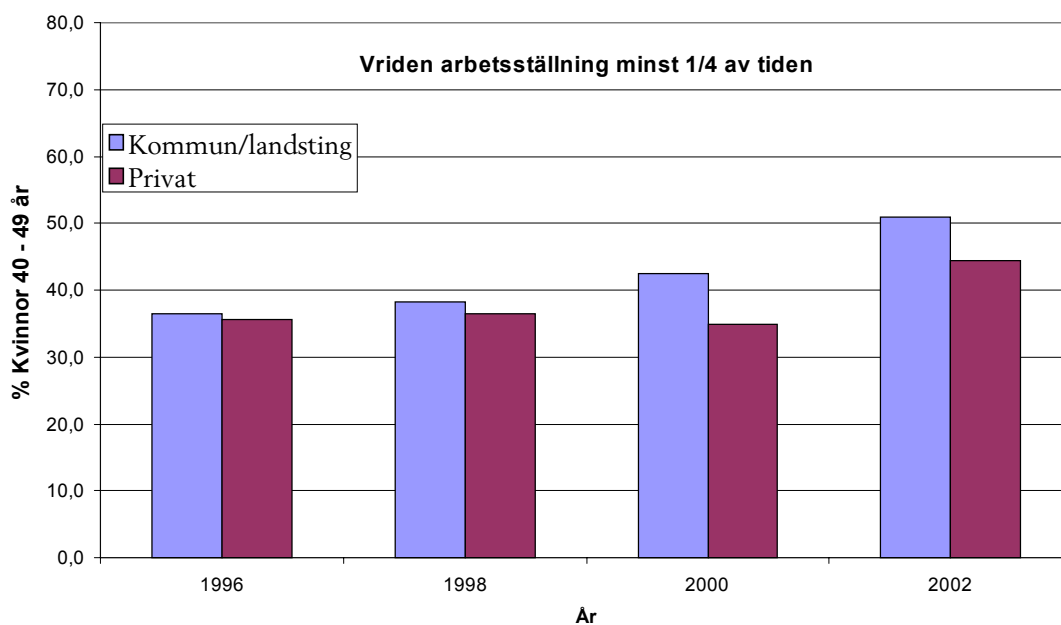
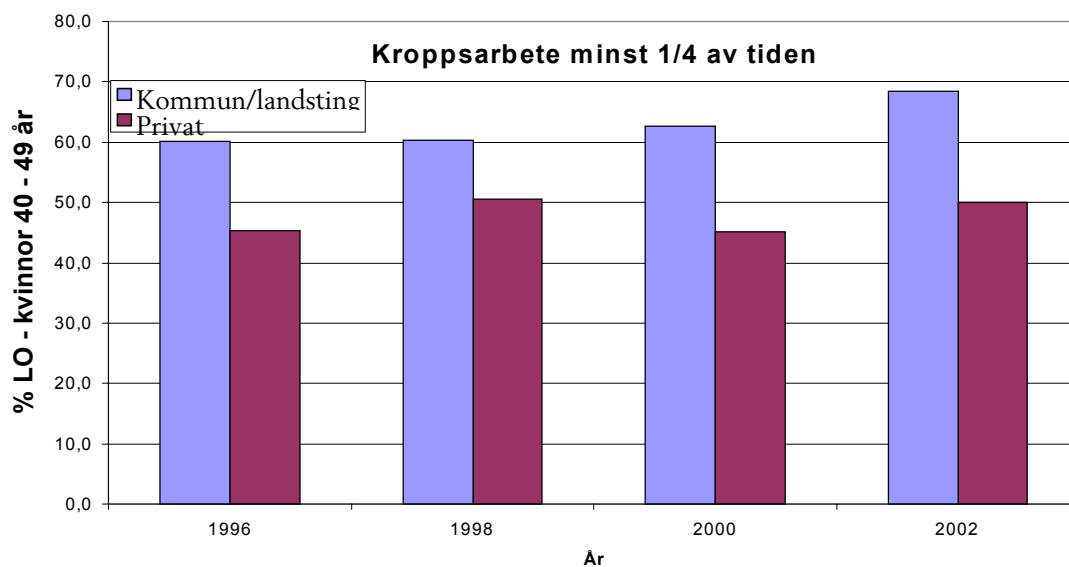
Arbetet blev tyngre och mer styrt

I tabell 3 kan vi läsa att arbetet för LOs kvinnor i båda sektorerna blev tyngre och mer ensidigt under åren 1996 till 2002. Sektorerna skiljer sig dock åt och betydligt fler inom kommun/landsting hade kroppsarbete och vridna arbetsställningar än i privat sektor. I privat tjänst uppger 75 procent att de har ett repetitivt arbete, jämfört med 40 procent inom kommun/landsting, se också figur 4. Observera att fler äldre än yngre anger repetitivt arbete. Bland anställda inom kommun/landsting (40 – 49 år) fick 14 procent fler *kroppsarbete under minst en fjärdedel av arbetstiden* och 39 procent fler fick vridna arbetsställningar *under minst en fjärdedel av arbetstiden* år 2002 jämfört med 1996.

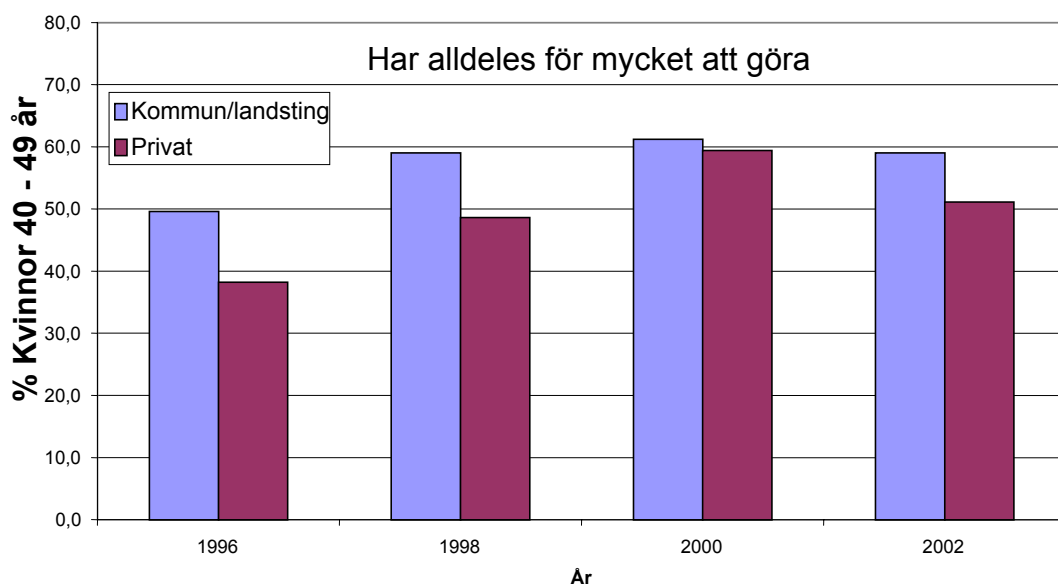
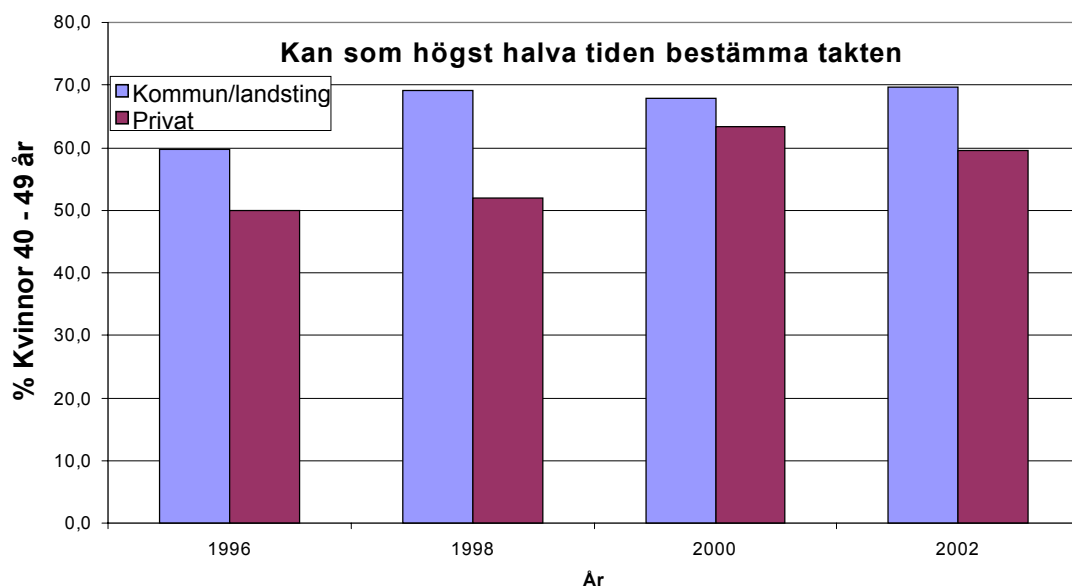
Tabell 3. Sex frågor om arbetsmiljö för LO-kvinnor i kommun/landsting och i privat tjänst, efter åldersgrupp och i % av antal svar.

<i>S med * visar att skillnaden mellan sektorerna är signifikant säkerställd med 95%.</i>		Kommun/ Landsting	Privat	S	Kommun/ Landsting	Privat	S
		40 - 49 år			50 - 64 år		
Kroppsligt arbete minst 1/4 av tiden	1995/96	60	45	*	60	44	*
	1997/98	60	51	*	56	46	*
	1999/00	63	45	*	60	48	*
	2001/02	69	50	*	62	56	*
	Genomsnitt för åren 1995/02	63	48	*	60	49	*
Vriden arbetsställning minst 1/4 av tiden	1995/96	37	36		35	38	
	1997/98	38	37		36	41	
	1999/00	42	35		44	41	
	2001/02	51	44		46	36	*
	Genomsnitt för åren 1995/02	42	38		40	39	
Arbete med många upprepade moment - minst halva tiden	1995/96	36	74	*	49	77	*
	1997/98	38	73	*	50	84	*
	1999/00	48	75	*	54	70	*
	2001/02	40	71	*	52	75	*
	Genomsnitt för åren 1995/02	41	73	*	52	77	*
Kan som högst halva tiden bestämma arbetstakten (Alltså de med begränsat inflytande)	1995/96	60	50	*	51	52	
	1997/98	69	52	*	58	54	
	1999/00	68	63		66	57	*
	2001/02	70	60	*	67	61	
	Genomsnitt för åren 1995/02	67	56	*	61	56	*
Har alldeles för mycket att göra - instämmer helt/delvis	1995/96	50	38	*	48	39	*
	1997/98	59	49	*	63	51	*
	1999/00	61	59		60	51	
	2001/02	59	51		56	43	*
	Genomsnitt för åren 1995/02	57	44	*	56	46	*
Kontakt minst halva tiden med andra personer (patienter, kunder, elever etc.)	1995/96	66	42	*	61	47	*
	1997/98	71	41	*	59	49	*
	1999/00	72	56	*	69	50	*
	2001/02	72	45	*	70	51	*
	Genomsnitt för åren 1995/02	70	46	*	65	49	*

Figur 4. Andel LO-kvinnor 40 – 49 år i kommun/landsting och i privat tjänst som svarat ”ja” på frågor om kroppsarbete, vriden arbetsställning och repetitivt arbete.

Figur 5. Andel LO-kvinnor 40 – 49 år i kommun/landsting och privat tjänst som svarat "ja" på två frågor om den sociala arbetsmiljön

Arbetet blev mer styrt för LO-kvinnor under dessa år. I kommun/landsting (40-49 år) hade 70 procent en styrd arbetstakt 2002 (*kan som högst halva tiden bestämma arbetstakten*). Det är en försämring med 16 procent jämfört med 1996. Kvinnor 40-49 år i privat tjänst hade en ännu sämre utveckling med 19 procent, där nästan 60 procent hade fått en styrd arbetstakt 2002. I denna grupp anger också 33 procent fler år 2002 att de har för mycket att göra, jämfört med 1996. Det är dock ännu fler inom kommun/landsting som säger sig ha för mycket att göra.

Diskussion

Denna studie fann inga signifikanta skillnader i arbetsrelaterad sjukfrånvaro mellan LO-kvinnor i privat tjänst och inom kommun/landsting under perioden 1995 - 2002. Vi fann heller inga signifikanta skillnader i förekomst av *arbetsrelaterade besvär* eller *kroppsligt uttröttad varje vecka* mellan dessa sektorer. Detta bekräftas av Nelander (2002) som inte heller fann skillnader i ohälsa mellan medlemmar i Kommunal och övriga LO-förbund för åldersgruppen 45 – 64 år, se Bilaga 3. För hälsomåttan gjorde han också den viktiga uppdelningen efter ålder då den påverkar hälsan starkt.

Långtidssjuka utan arbetsgivare

En orsak till att andra studier än vår fann skillnader i sjukfrånvaro mellan anställda i privat tjänst och kommun/landsting är att dessa även omfattar långtidssjukskrivna, se t ex SOU 2003:13 och SOU 2000:121. Bland de långtidssjukskrivna kan emellertid upp till 30 procent sakna arbetsgivare enligt rapporten *Kommunernas ekonomiska läge 2002*. Om kommuner och landsting i större utsträckning än privat sektor har kvar långtidssjukskrivna snedvrids hela statistiken. I *Kommunernas ekonomiska läge 2002* jämförs Riksförsäkringsverkets (RFV) och SCBs (arbetskraftsundersökning) statistik över långtidssjukskrivna². Vår studie omfattar arbetsrelaterad sjukfrånvaro mer än fem veckor, men inte de som vid intervjutillfället varit borta från arbetet mer än tre månader.

Det behöver utredas vilken sektor de långtidssjukskrivna arbetslösa kommer ifrån. Likaså omfattningen av en eventuell överströmning av tidigare sjukskrivna kvinnor från den privata sektorn till kommuner och landsting

Ökat tryck - mer ohälsa

LOs bearbetning av SCBs statistik visar att både ohälsa och arbetsmiljö försämrats för LO-kvinnor. Arbetet blev efter 1995 mer krävande och de anställda fick mindre inflytande. Frekvensen för olycksfall ökade också och låg år 2001 på drygt 10 olycksfall per 1000 kvinnor inom branscherna Tillverkning, Vård och omsorg (SOS³ Arbets-skador 2001). År 1995 var frekvensen ca 8 olycksfall per 1000 för dessa grupper. Värk och smärta i muskler och leder är de vanligaste symptomen på arbetssjukdom bland LO-kvinnor. Dessa beror främst på tungt arbete, långvarigt repetitivt arbete och/eller arbete i svåra arbetsställningar samt ett för högt arbetstempo, se t ex *Arbete och besvär i rörelseorganen (2001)*, *Arbetsrelaterat (2002)* och *Psykosocial arbetsmiljö och sjukskrivning (RSV Analyserar 2003:3)*. För LOs medlemmar är detta välbekant och vår studie bekräftar dessa samband, se bilaga 2.

Vår studie visar att LO-kvinnor har fått ett tyngre och mer styrt arbete. Arbetet ger idag mer trötthet, fler hälsobesvär och mer sjukskrivning. Många arbetsgivare kräver helt enkelt för mycket av sina anställda. De drygt 700 000 LO-kvinnorna, både inom privat tjänst och i kommun/landsting, är den grupp i samhället som har den sämsta arbetsmiljön och också det sämsta stödet.

² Anna Hedborg, Riksförsäkringsverket, uppger att 20% av de sjukskrivna saknar arbetsgivare. Hon meddelar också att RFV:s och SCB:s uppgifter inte stämmer överens angående detta.

³ Sveriges offentliga statistik, se referenslistan

Referenser

- AFS 2001:1 Systematiskt arbetsmiljöarbete. Arbetsmiljöverket, Solna, Sverige.
- Hansson, T., Westerholm, P. (red), Arbete och besvär i rörelseorganen, en vetenskaplig värdering av frågor om samband. Arbete och Hälsa Nr 2001:12. Stockholm
- Duker, J.P. 2003. Muntlig uppgift i P1-morgon 06:15 2003 03 03. Vice ordf. Svenskt Näringsliv, Stockholm.
- LO, 1999. Kvinnors och mäns arbetsmiljö och hälsa. Landsorganisationen i Sverige, Stockholm
- LO, 2000. Slit utan slut. Landsorganisationen i Sverige, Stockholm
- LO, 2002. Fler belastningssjukdomar – längre sjukskrivning. En rapport från LOs arbetsmiljöprojekt LARM. Landsorganisationen i Sverige, Stockholm.
- Nelander, S., 2002. Uppföljning av Ohälsans trappa 202-10-21 (opublicerat) Landsorganisationen i Sverige, Stockholm.
- Nelander, S., Lönnroos E., 2001. Ohälsans trappa. Ett faktaunderlag om välfärdsutvecklingen, Nr 50. Landsorganisationen i Sverige, Stockholm.
- Riksförsäkringsverket, 2003. Psykosocial arbetsmiljö och långvarig sjukskrivning. Analyserar 2003:3. RFV, Stockholm
- SCB, 2002. Lönestrukturstatistik. Stockholm, Sverige
- SOS, 2002. Sveriges offentliga statistik. Arbetsmiljön 2001. Statistiska centralbyrån och Arbetsmiljöverket. Meddelanden AM 68 SM 0201, Stockholm. (sid 17 anger undersökningens urval).
- SOS, 2002. Sveriges offentliga statistik. Arbetsorsakade besvär 2002. Statistiska centralbyrån och Arbetsmiljöverket. Meddelanden AM 43 SM 0201, Stockholm.
- SOU 2003:13. AHA utredningsinstitut och mötesplats. Stockholm , Sverige
- SOU 2000:121. Sjukfrånvaro och sjukskrivning. Stockholm, Sverige
- Svenska kommunförbundet, 2002. Kommunernas ekonomiska läge 2002. Stockholm (<http://www.svekom.se/ekonomi/publikat/Finanssektionen/KEL/KEL0212.pdf>)
- Wigaeus Tornqvist, E., Kindenberg, U., Schærström (red). 2002. Arbetsrelaterat? Skador i nacke – skuldror - armar. Report No. 2:2002. SALTSA, National Institute for Working Life, Stockholm.

Bilaga 1. Yrken i studien av LO-kvinnor i privat tjänst och inom kommun/landsting

Yrke (<i>Endast andelar på minst 3% anges</i>)	Kommun/landsting		Privat sektor	
	40-49 år	50-64 år	40-49 år	50-64 år
41 Kontorsarbete m.m.			11	12
413 Lager- och transportassistenter m fl			3	3
415 Brevbärare m fl			4	3
419 Övr. kontorspersonal			3	4
42 Kundservicearbete			4	7
421 Kassapersonal m fl			4	6
51 Service- omsorgs- och säkerhetsarbete	83	76	12	9
512 Storhushålls- och restaurangpersonal	4	5	4	3
513 Vård- och omsorgspersonal m fl	79	71	7	5
5131 Barnskötare m fl	19	14		
5132 Undersköterskor vårdbiträden	31	27		
5133 Vårdbiträden, personliga assistenter	20	22		
5134 Skötare, vårdare	9	8		
52 Försäljningsarbete inom detaljhandel mm			19	25
82 Maskinoperatörs- och monteringsarbete			19	16
821 Maskinop. Metall- mineralbehandling			3	
826 Maskinop. Textil-, skinn-, läder				3
828 Montörer			8	6
91 Servicearbete utan krav på särskild yrkesutbildning	12	18	13	15
912 Städare m fl	6	8	10	10
913 Köks- och restaurangbiträden	6	10		5

Bilaga 2. Samband exponering/besvär för LO-kvinnor 40 - 49 år och 50 - 64 år

Andel kvinnor i % som svarat ja på respektive fråga samt relativ risk*

Fråga och relativ risk	40-49 år						50-65 år					
	Arbetsrelaterade besvär			Kroppss. tröttnad	Sjukfrånvaro		Arbetsrelaterade besvär			Kroppss. tröttnad	Sjukfrånvaro	
	Fysi ska	Andra besv	Besvär totalt	Varje vecka	Minst 5 veckor	Minst 1 dag	Fysi ska	Andra besv	Besvär totalt	Varje vecka	Minst 5 veckor	Minst 1 dag
Kroppsligt arbete												
Minst 1/4 av tiden	37,9	13,9	42,5	68,9	9,9	19,9	41,0	10,1	45,2	70,6	11,8	20,1
Mindre	26,9	9,6	33,0	35,2	5,7	9,4	24,9	3,7	26,7	45,3	6,8	11,7
Relativ risk	1,4	1,4	1,3	2,0	1,7	2,1	1,7	2,7	1,7	1,6	1,7	1,7
Signifikant säkerställd	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Vriden arbetsställning												
Minst 1/4 av tiden	44,1	15,0	48,4	71,9	11,8	23,8	43,7	11,6	48,7	73,8	13,6	22,8
Mindre	25,0	10,2	31,1	42,3	5,5	9,5	27,3	4,9	29,7	50,6	7,0	12,7
Relativ risk	1,8	1,5	1,6	1,7	2,2	2,5	1,6	2,4	1,6	1,5	2,0	1,8
Signifikant säkerställd	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Många upprepade moment												
Minst halva tiden	38,8	14,6	42,8	65,5	9,1	17,5	41,0	8,8	44,0	67,6	12,2	19,7
Mindre	27,5	9,8	34,1	47,2	7,5	14,0	27,1	6,4	30,9	52,4	7,4	13,6
Relativ risk	1,4	1,5	1,3	1,4	1,2	1,2	1,5	1,4	1,4	1,3	1,7	1,4
Signifikant säkerställd	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bestämma egna arbetstakten												
Högst halva tiden	37,3	15,9	42,8	63,0	9,5	18,8	38,7	11,7	44,1	68,6	12,5	20,1
Mer	29,5	7,7	34,3	47,6	6,8	12,1	30,3	3,3	31,4	51,7	7,5	13,9
Relativ risk	1,3	2,1	1,2	1,3	1,4	1,5	1,3	3,5	1,4	1,3	1,7	1,4
Signifikant säkerställd	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
För mycket att göra												
Alldeles för mycket	37,5	16,2	43,1	64,4	8,6	18,9	39,6	10,2	43,8	70,4	11,5	18,8
Inte för mycket	28,7	8,1	33,6	47,3	7,9	12,2	30,5	5,7	33,2	51,8	8,8	15,6
Relativ risk	1,3	2,0	1,3	1,4	1,1	1,5	1,3	1,8	1,3	1,4	1,3	1,2
Signifikant säkerställd	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Kontakt med andra personer												
Minst halva tiden	36,1	14,6	41,6	58,3	9,0	17,4	35,3	8,8	39,6	64,0	9,6	16,5
Mindre	30,4	10,0	35,5	54,5	7,7	14,2	34,1	6,7	36,6	57,8	10,4	17,4
Relativ risk	1,2	1,5	1,2	1,1	1,2	1,2	1,0	1,3	1,1	1,1	0,9	0,9
Signifikant säkerställd										*		

* Relativ risk är kvoten mellan de som t ex svarat *kroppsligt arbete minst 1/4 av tiden* och *mindre än 1/4 av tiden*. För kvinnor 40 – 49 år *Sjukfrånvaro minst en dag* är relativa risken 2,1. I tabellen kan läsas ut att vriden arbetsställning ger en relativ risk för minst fem veckors sjukfrånvaro på 2,2. Vi har inte analyserat denna tabell eftersom fler variabler och deras samband måste beaktas för att få ett säkra svar.

Bilaga 3. Uppföljning av rapporten *Ohälsans trappa*

Sven Nelander, LOs löne- och välfärdsenhet

2003-01-22

Uppföljningen av rapporten *Ohälsans trappa*.

I följande tabell presenteras åldersgruppen 45-64 år (män och kvinnor) för medlemmar i Kommunal, LOs industriförbund, LOs privata serviceförbund samt för hela LO, TCO och SACO. För hälsomåttén gör vi den mycket viktiga uppdelningen efter ålder då den påverkar hälsan starkt. Lagg märke till de mycket små skillnaderna mellan Kommunal och de privata serviceförbunden inom LO för måttén på hälsa. Om urvalet varit stort nog för uppdelning efter *kön* för alla grupper bör kvinnor i LOs industriförbund legat ganska nära kvinnorna i Kommunal och i LOs privata servicesektor beträffande de olika måttén på hälsa.

Medlemmar (män och kvinnor) i olika LO-förbund i jämförelse med TCO och SACO för olika mått på arbetsmiljö och hälsa.

	Kommunal	LO industri	LO privat service	Hela LO	Hela TCO	Hela SACO
Arbetsmiljö *						
Upprepade, ensidiga arbetsrörelser	49	52	61	53	32	19
Olämpliga arbetsställningar	64	55	55	60	23	15
Dagligen tunga lyft	48	31	40	40	18	9
Enformigt arbete	18	34	33	26	8	4
Inget inflytande alls över arbetstidsförläggning	42	42	42	40	18	9
Inget inflytande alls över arbetets uppläggning	11	18	19	14	5	2
Hälsa						
Svår långvarig sjukdom	23	19	20	20	17	12
Långvarig sjukdom med nedsatt arbetsförmåga	15	10	12	12	6	6
Sjukdom i skelett eller rörelseorgan	26	22	25	24	15	12
Svår sjukdom i skelett eller rörelseorgan	14	11	15	12	6	6
Svår värk i skuldror	19	16	23	18	10	5
Svår värk i rygg, höfter	16	12	14	14	8	6
Svår värk i händer, ben etc	15	11	15	13	8	4
Återkommande huvudvärk	20	13	19	16	16	12
Sömnbesvär	29	24	28	25	26	25
Ängslan, oro, ångest	23	18	24	20	19	11

*) Vad beträffar arbetsmiljö görs ingen åldersavgränsning.

**) Siffrorna som avser hälsa gäller åldrarna 45-64 år.

Källa: LO-bearbetningar av SCBs undersökningar av levnadsförhållandena 2000/2001